

SMÅKRAFT AS
Postboks 2389, Solheimsviken
5824 BERGEN

Vår dato: 22.11.2024

Vår ref.: 202008884-7 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVEs vedtak - Avslag på søknad om redusert minste slukeevne for Tverråga kraftverk i Hemnes kommune, Nordland fylke

NVE viser til søknad fra Småkraft AS datert 10.08.2020 om tillatelse til å redusere minste slukeevne i Tverråga kraftverk i Hemnes kommune, Nordland fylke.

Bakgrunn

Småkraft AS fikk i vedtak den 24.10.2006 tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge og drive Tverråga kraftverk i Hemnes kommune. Kraftverket ble satt i drift i 2014. Installert effekt er 3,1 MW og beregnet normalproduksjon er på 9,5 GWh per år. Tidligere eier, Leirakraft AS, søkte om økt slukeevne for Tverråga Kraftverk i 2008. NVE gav avslag til søknad på grunnlag av negative konsekvensar for naturmiljø (NVE sak 200801008).

For å utnytte vannføringen i elva bedre, søkte Småkraft AS den 10.08.2020 om tillatelse til å redusere minste slukeevne fra 80 l/s ned til 24 l/s. Det er ikke foreslått endring i største slukeevne eller endret slipp av minstevannføring. SWECO har laget et miljøfaglig notat som beskriver virkningene endringen i slukeevne vil medføre.

Søknaden

I søknad datert 10.08.2020 søker Småkraft AS om å redusere minste slukeevne fra 80 l/s til 24 l/s. Bakgrunnen for dette er å utnytte vannressursen i et allerede etablert anlegg bedre. Endringene vil ikke innebære tekniske inngrep, da endringene i slukeevne gjøres i kontrallanlegget på kraftverket.

Det er utarbeidet et miljøfaglig notat av SWECO for å vurdere miljøkonsekvenser for endringen.

Hoveddata

		Konsesjonsgitt	Omsøkt endring
Minste slukeevne	l/s	80	24
Installert effekt	MW	3,1	
Produksjon, årlig middel	GWh	9,5	9,82

Teknisk plan

Det søkes om å redusere minste slukeevne fra 80 l/s (11 % av Q_{maks}) til 24 l/s (3 % av Q_{maks}). I perioder med kraftverksstans vil vannføringen i vassdraget gå fra 180 l/s til 124 l/s sommerstid og fra 80 l/s til 24 l/s vinterstid. Antall dager med kraftverksstans på grunn av for lav vannføring blir redusert med 97 dager (tørt år), 60 dager (middels år) og 166 dager (vått år). Vannføringen like nedstrøms inntaket vil være uendret fra dagens situasjon i 268 dager (tørt år), 305 dager (middels år) og 199 dager (vått år). Effekten av redusert slukeevne vil ifølge SWECO være en økt midlere produksjon på 0,32 GWh.

Høring

Etter NVEs vurdering er ikke saken så omfattende at det er behov for kunngjøring og bred offentlig høring. Søknaden har vært sendt på høring til Hemnes kommune, Nordland fylkeskommune, Statsforvalteren i Nordland, Saltfjellet reinbeitedistrikt og Naturvernforbundet i Rana og omegn.

NVE har mottatt følgende uttalelser til endringssøknaden:

Statsforvalteren i Nordland uttalte følgende i brev av 23.02.2024:

«Statsforvalteren i Nordland viser til brev av 09. januar 2024 fra NVE med vedlagt søknad fra Småkraft AS om tillatelse til å redusere minste slukeevne i Tverråga kraftverk.

Kort beskrivelse av prosjektet

Småkraft AS ønsker å redusere minste slukeevne i Tverråga kraftverk fra 80 l/s (11 % av Q_{maks}) til 24 l/s (3 % av Q_{maks}). En reduksjon i laveste driftsvannføring fra 180 l/s – 124 l/s sommerstid, og 80 l/s – 24 l/s vinterstid, vil redusere antall dager kraftverket må stanses på grunn av for lav vannføring. Antall dager med kraftverksstans på grunn av for lav vannføring blir redusert med 97 dager (tørt år), 60 dager (middels år) og 166 dager (vått år). Effekten av redusert slukeevne vil ifølge SWECO være en økt midlere produksjon på 0,32 GWh.

Bakgrunn

Innledningsvis vises det til NVEs tidligere avslag på søknad om redusert slukeevne ref.nr. NVE 200801008-4. NVE skriver i sitt avslag at «den omsøkte endringen i slukeevne vil ha negative konsekvenser for naturmiljøet på den berørte strekningen. I vilkårene for konsesjon gitt av 24.10.2006 forutsetter NVE at fastsatt minstevannføring sammen med overløp og tilsig fra lokalfeltet vil sikre tilstrekkelig vannføring og fuktighet til de registrerte livsmiljøene i og langs elva på utbyggingsstrekningen. En økt slukeevne vil etter NVEs vurdering føre til negative konsekvenser for naturmiljøet. NVE avslår derfor søknaden om økt slukeevne i Tverråga kraftverk.». Videre har NVE vurdert at på den berørte strekningen i Tverråga er det nødvendig med en viss vannføring for at fossesprutvegetasjonen kan eksistere. Fra vilkårenes post 1 i NVEs bakgrunnsnotat gjengis følgende:

«NVE mener i likhet med flere av høringsuttalelsene at det må slippes en minstevannføring 100 l/s i perioden 1. mai – 30. september. Dersom tilsiget er mindre enn dette i denne perioden, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket. Dette vil sammen med overløp og tilsig fra lokalfeltet sikre tilstrekkelig vannføring og fuktighet til livsmiljøene i og langs elva på utbyggingsstrekningen. Minstevannføring vil ikke bare innebære mindre negative konsekvenser for fossesprutsonene, men også i forhold til landskap og friluftsliv. [...]» NVE vurderte i likhet med oss at naturtypen hadde en viss verdi og derfor bør ivaretas.

Fisk og ferskvannsbiologi

Tverråga er en del av Røssågavassdraget. Røssåga har bestander av laks og sjørret, for laks er bestandstilstanden svært dårlig og moderat for sjørret. Anadrome laksefisk kan vandre til fossen på kote 125, nedstrøms kraftverksutløpet. Redusert minste slukeevne vil trolig ikke påvirke bestandene av laks og sjørret, men kan påvirke den stedegne ørrestammen og bunndyrsamfunnene. Det er ikke gjort nye undersøkelser etter konsesjonen ble gitt, og derfor vanskelig å si noe om hvordan utbyggingen har påvirket strekningen nedenfor kraftverksutløpet. I vassdragskonsesjonen fra 2006 punkt 5 Naturforvaltning, underpunkt 1, står det «Konsesjonæren plikter å etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen å sørge for at forholdene i Tverråga er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig.». Det er ikke gjort nye undersøkelser etter konsesjonen ble gitt, og derfor vanskelig å si noe om hvordan utbyggingen har påvirket strekningen nedstrøms kraftverksutløpet.

SWECO skriver i sitt notat «En reduksjon i Qmin fra 80 til 24 l/s vil trolig ikke medføre endring i artssammensetning da vannhastigheten trolig endres.». Vi er uenige i dette, da en endring i minstevannføring trolig vil føre til både endring i artssammensetning og bestandsstørrelser. Ulike arter av evertebrat foretrekker forskjellige temperaturer, vannhastigheter og bunnforhold. En endring i minstevannføring kan påvirke vanntemperaturen, spesielt i sommerhalvåret. Som en konsekvens av lavere minstevannføring, kan høyere vanntemperatur føre til lavere oksygenmetning i vannmassene. Mange evertebrater puster med gjeller i det vannlevende stadiet og er avhengige av god oksygenmetning for å overleve. Samtidig er de avhengige av skjul, og vannvegetasjon (alger / moser) for å overleve. Redusert vannføring og gjennomstrømningshastighet kan føre til sedimentering og en endring i mangfold og mengdeforhold mellom artene. Evertebrater er en viktig næringskilde for fisk på rennende vann, og drift av evertebrater en viktig form for næringstilførsel. Med en endring i evertebratenes artssammensetning og bestandsstørrelse kan det på sikt virke negativt på fisk nedstrøms kraftverksutløpet.

Naturtyper

Langs Tverråga er det registrert fossesprøytsoner og fosse-eng. I vår uttalelse ref.nr. 2005/9966-10 skriver vi: «En realisering av dette prosjektet vil føre til en reduksjon av lokalitetene med fossesprøytsone langs tverråga, og vi vil derfor fraråde at det gis konsesjon. Om det velges å gi konsesjon, anbefaler vi at det settes krav om ei sesongbasert minstevannføring som sikrer at de økologiske prosessene ivaretas. Dette gjelder først og fremst nok vann til å opprettholde lokalitetene med fossesprøytsone/fosseeng.».

Som nevnt ovenfor står det i vassdragskonsesjonen fra 2006 punkt 5 Naturforvaltning, underpunkt 1, at «Konsesjonæren plikter å etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen å sørge for at forholdene i Tverråga er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig.». Det er ikke gjort nye undersøkelser etter konsesjonen ble gitt, og derfor vanskelig å si noe om hvordan utbyggingen har påvirket fossesprøytsonen og fosseengen nedstrøms kraftverksutløpet. Vi finner i denne sammenheng grunn til å påpeke at fosseeng er kategorisert som en sårbar (VU) naturtype i Norsk rødliste for naturtyper 2018. Dette er en forverring av naturtypens risiko sammenlignet med vurderingen i den første rødlisten for naturtyper som kom i 2011. Ytterligere reduksjon av vannføringen kan medføre større

sannsynlighet for utilstrekkelig vannsprutintensitet som igjen kan resultere i at engpreget her ikke kan opprettholdes.

Konklusjon

Statsforvalteren konstaterer at antall dager med forbislipp av vann ved inntaket reduseres betydelig, altså dager hvor vannføringen er mindre enn minste slukeevne og minstevannføringen til sammen, jf. tabellene på side 1 i søknaden. En reduksjon i minste slukeevne vil ikke påvirke antall dager med overløp som følge av at vannføringen er større enn største slukeevne. Ved en reduksjon i minste slukeevne som omsøkt vil minstevannføringen fortsatt virke avbøtende, men dersom det blir færre dager med naturlig lavvannføring, og antall dager hvor det kun er minstevannføring tilbake i elva vil øke, vil dette være uheldig gitt den fuktbetingede vegetasjonen som tidligere ble registrert i området, og de premisser som lå til grunn for NVEs vilkår for konsesjon bl.a. knyttet til minste slukeevne på 80 l/s. Det avgjørende i spørsmålet om nedskalert slukeevne er om vannføringen blir betydelig redusert store deler av året eller ikke. Selv om minimum slukeevne er omsøkt nedskalert, illustrerer vannføringskurvene at vannføringen likevel vil bli betydelig redusert tidlig i vinterhalvåret sammenliknet med dagens løsning. I tillegg vil perioder på våren (mai) og begynnelsen av høsten (august/september) oppleve redusert vannføring i et middelår.

Vi mener notatet fra SWECO og kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å kunne vurdere konsekvensene av en reduksjon i slukeevne. Det eksisterer så langt vi kjenner til ingen informasjon om hvordan reguleringen har påvirket naturverdiene i og langs Tverråga. Samtidig er det spesielt viktig å merke seg hva NVE uttalte da regulanten ønsket å øke slukeevnen i kraftverket.

Derfor fraråder vi å gi tillatelse til redusert slukeevne i Tverråga kraftverk.»

Nordland fylkeskommune uttalte følgende i brev av 16.04.2024:

«Fylkesrådet i Nordland har i sitt møte den 22.03.2024 behandlet FR-sak 103/2024 Høring av søknad om redusert minste slukeevne for Tverråga Kraftverk i Hemnes kommune. Følgende ble vedtatt:

- Fylkesrådet anbefaler at Norges vassdrags- og energidirektorat innvilger søknaden om redusert minste slukeevne for Tverråga kraftverk.»

Naturvernforbundet i Rana og omegn uttalte følgende i brev av 01.03.2024:

«Søknaden om redusert minste slukeevne betyr i praksis flere dager med minstevannføring i den delen av vannstrengen som er berørt av reguleringa. Fastsatt minstevannføring og slukeevne i kraftanlegget er to faktorer som samvirker i et regulert vassdrag. Til sammen utgjør disse en minimumsfaktor for det biologiske mangfoldet i og langs elva. Slukeevne vil særlig påvirke hvor mye av naturlig flomvariasjon som opprettholdes på den regulerte elvestrekninga. Minstevannføring og slukeevne er fastsatt etter en samlet vurdering. Etter vår vurdering må minstevannføringen også vurderes på nytt hvis slukeevnen for anlegget endres. Dette for å sikre det biologiske mangfoldet og elva som landskapselement. Hvis slukeevne endres uten å revurdere fastsatt minstevannføring, undergraves den samlede vurderingen av slukeevne og minstevannføring foretatt under den opprinnelige konsesjonsbehandlingen.

I SWECOs notat til søknaden sies det at tiltaket vil gi liten negativ effekt for det biologiske mangfoldet. Dette er vanskelig å vurdere. Her minner vi om føre-var-prinsippet i naturforvaltningen. Hvis det foreligger tvil om et tiltak, skal tvilen komme naturen til gode.

Det som er enklere å vurdere, er at notatet underspiller virkningene for friluftsliv og landskap. Øvre delen av Leirskardalen utgjør et trangt landskapsrom med Tverråga som et dominerende landskapselement. Leirskardalen er den mest brukte «inngangsporten» til Okstindan og Rabothytta. Eksempelvis hadde hytta og Okstindan besøk av 9000 personer i løpet av sommerhalvåret 2021. En stor majoritet av disse dro via Leirskardalen og passerte Tverråga på vei til fjells.

Tiltaket som er foreslått vil forøvrig gi lite ny kraft. Den ekstra kraftmengden som vil bli produsert er ikke regulerbar.

Naturvernforbundet i Rana og Omegn henstiller om at søknaden om endring av slukeevne for Tverråga kraftverk avslås. Hvis søknaden innvilges, ber vi om at fastsatt minste vannføring revideres for å opprettholde biologisk mangfold og elva som landskapselement.»

NVEs vurdering

I det følgende vil NVE vurdere ulike forhold ved den omsøkte endringen.

Hydrologi

Tabell 1 og 2 viser at omsøkt løsning vil øke driftstiden for kraftverket noe, slik at lavvannsperiodene blir noe forlenget. Det vil dermed bli flere dager med bare minste vannføring i vassdraget. Antall dager der kraftverket må stanses på grunn av for lav vannføring vil reduseres med 60 dager i et middels år. En reduksjon i minste slukeevne vil ikke påvirke antall dager med overløp siden den omsøkte endringen kun berører laveste slukeevne.

Tabell 1 - Antall dager hvor vannføringen er større enn største slukeevne og mindre enn laveste slukeevne i tillegg til minste vannføring (dagens kraftverk)

Slik kraftverket er i dag	Tørt år	Middels år	Vått år
Antall dager med vannføring > største slukeevne	61	86	103
Antall dager med vannføring < laveste slukeevne + minste vannføring	210	190	189

Tabell 2 - Antall dager hvor vannføringen er større enn største slukeevne og mindre enn laveste slukeevne i tillegg til minste vannføring (omsøkt løsning)

Omsøkt løsning	Tørt år	Middels år	Vått år
Antall dager med vannføring > største slukeevne	61	86	103
Antall dager med vannføring < laveste slukeevne + minste vannføring	113	130	23

I gjeldene konsesjon er krav om slipp av minste vannføring tilsvarende 100 l/s i perioden 01. mai - 30. september. NVE vedtok slipp av minste vannføring for å begrense negative konsekvenser av tiltaket for vegetasjon, i tillegg til landskap og friluftsliv.

Naturmangfold

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I vurderingen av søknaden om reduserte minste slukeevne for Tverråga Kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser samt NVEs egne

erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 11.09.2024. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Terrestrisk miljø

På berørt strekning i Tverråga er det registrert fossesprutvegetasjon som er avhengig av en viss vannføring for å kunne eksistere. Under Post 1 i merknader til konsesjonsvilkårene i NVEs bakgrunnsnotat fra 2006 er det skrevet følgende:

«NVE mener i likhet med flere av høringsuttalelsene at det må slippes minstevannføring forbi inntaket til kraftverket. NVE er av den oppfatning at det skal slippes en minstevannføring på 100 l/s i perioden 1. mai - 30. september. Dersom tilsiget er mindre enn dette i denne perioden, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket. Dette vil sammen med overløp og tilsig fra lokalfeltet sikre tilstrekkelig vannføring og fuktighet til livsmiljøene i og langs elva på utbyggingsstrekningen. Minstevannføring vil ikke bare innebære mindre negative konsekvenser for fossesprutsonene, men også i forhold til landskap og friluftsliv [...]»

Det er dermed lagt vekt på at naturtypen skal ivaretas gjennom tilstrekkelig vannføring i berørt elvestrekning. En reduksjon i minste slukeevne vil føre til tørrere miljø og vegetasjon langs elvekantene. Den omsøkte reduserte minste slukeevnen vil ikke påvirke dager med overløp, men føre til flere dager med bare minstevannføring. Dette kan ha negative konsekvenser for fossesprutvegetasjonen.

Da NVE ga konsesjon til å bygge Tverråga kraftverk fastsatte vi minstevannføring som sammen med overløp og tilsig skulle sikre tilstrekkelig vannføring og fuktighet til de registrerte livsmiljøene i og langs elva på utbyggingsstrekningen. Denne vurderingen ble gjort på grunnlag av minste slukeevne på 80 l/s. Ved reduksjon av minste slukeevne som omsøkt vil minstevannføringen fortsatt virke avbøtende, men det vil bli færre dager med naturlig lavvannføring, og antall dager hvor det kun er minstevannføring tilbake i elva vil øke (tabell 2). Dermed blir elvens dynamikk ytterligere redusert. Fossesprutvegetasjonen er ikke spesielt velutviklet, men NVE mener likevel at denne naturtypen har en viss verdi som bør ivaretas. Naturtypen fosse-eng og fosseberg er siden konsesjonen ble gitt kommet inn på Norsk rødliste for naturtyper som sårbar (VU) i 2018. Verdien for naturtypen har dermed økt siden konsesjonen ble gitt i 2006, og siden vi avsto søknaden om økt slukeevne i 2008. NVE mener en ytterligere negativ påvirkning på naturtypen er uheldig, og vil etter vår vurdering være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4. Dette vil bli tillagt vekt i den samlede vurderingen av søknaden.

Fisk

Statsforvalteren påpeker at Tverråga er en del av Røssågavassdraget, og at Røssåga har bestander av laks og sjørørret, der bestandstilstanden for laks er svært dårlig og moderat for sjørørret. Anadrom laksefisk kan vandre til fossen på kote 125 nedstrøms kraftverksutløpet. Endring i slukeevne vil dermed ikke påvirke anadrom strekning. Påvirkning på laks og sjørørret vil ikke være av betydning for utfallet i saken.

Landskap og friluftsliv

Naturvernforbundet uttalte i sitt høringssvar: «Det som er enklere å vurdere, er at notatet underspiller virkningene for friluftsliv og landskap. Øvre delen av Leirskardalen utgjør et trangt landskapsrom med Tverråga som et dominerende landskapselement. Leirskardalen er den mest

brukte «inngangsporten» til Okstindan og Rabothytta. Eksempelvis hadde hytta og Okstindan besøk av 9000 personer i løpet av sommerhalvåret 2021. En stor majoritet av disse dro via Leirskardalen og passerte Tverråga på vei til fjells.»

I det miljøfaglige notatet som er vedlagt søknaden, er det argumentert for at området er lite brukt som friluftsområde, og at tiltaket dermed ikke vil ha konsekvenser for friluftsliv. Siden det blir flere dager med kun minstevannføring vassdraget (tabell 2), forventer NVE at en reduksjon i minste slukeevne fra 80 l/s til 24 l/s til en viss grad vil kunne påvirke landskapsbilde, men fordi omsøkte endring er begrenset vil dette sannsynligvis være av mindre betydning. Påvirkningen på landskap vil inngå som en del av NVEs helhetsvurdering, men vil ikke være avgjørende for utfallet i saken.

Oppsummering

Fordelene ved tiltaket er økt produksjon på 0,32 GWh/år uten nye arealinngrep. Småkraft AS mener at den positive verdien av 0,32 GWh, uten tekniske inngrep, overstiger ulempen ved redusert vannføring.

Av innkomne hørings svar uttaler **Statsforvalteren i Nordland** at de er negative til søknaden og mener kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt, **Nordland fylkeskommune** anbefaler at NVE gir tillatelse til redusert minste slukeevne i Tverråga kraftverk **og Naturvernforbundet i Rana og Omegn** mener søknaden bør avslås, men at dersom søknaden innvilges, bør fastsatt minstevannføring revideres for å opprettholde biologisk mangfold og elva som landskapselement.

Det søkes om å redusere minste slukeevne til 24 l/s, som er betydelig lavere enn i opprinnelig konsesjon. I NVEs tidligere behandlinger knyttet til kraftverket har reduksjon av vannføring vært et sentralt tema. Vi mener en slik reduksjon vil påvirke lave vannføringer i vassdraget og ytterligere svekke den resterende vannføringsdynamikken. En reduksjon i minste slukeevne vil føre til en ytterligere tørrlegging av miljø og vegetasjon langs elvekantene, noe vi mener kan ha negative konsekvenser for den rødlistede naturtypen fosse-eng og fosseberg på utbyggingstrekningen.

Produksjonsøkningen på 0,32 GWh/år er etter NVEs oppfatning beskjedne, og vil etter NVEs vurdering ikke veie opp mot ulempene en redusert minste slukeevne kan medføre.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av søknaden og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår derfor søknaden om redusert minste slukeevne for Tverråga kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
konsesjonsansvarlig

Brit Torill Haugen
fungerende seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

SMÅKRAFT AS

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Nordland fylkeskommune

HEMNES KOMMUNE

Saltfjellet reinbeitedistrikt - Reinbeitedistrikt 24, Nordland

Naturvernforbundet i Rana og Omegn

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.